

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.

Nr. de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 562.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Către alegătorii Români din cercul Nădlac!

Fraților!

S'a aprins lumină. Cine-i Român și creștin, să-și descopere capu, căci pe Sâmbătă veți fi chemați să dați dovadă de ceea-ce e mai scump în inima omului: *dragostea de neam*. Va trebui adică să Vă alegeți deputat, care în dietă să vorbească în numele votșru, să spună Țării și Înălțatului Impărat care Vă sunt dorințele și ce Vă doare...

E vorba dar' de cel mai scump drept cetățenesc: *să alegeți pe cel merit a face legi*... Dacă bine veți alege, bine are să Vă fie; dacă nu, n'aveți să vă plângeți nimărul că vă merge rău... *Veți dormi după-cum v'ați făcut așternutul!*

Alegerea de astă-dată n'are să fie însă grea. Eată de ce: aveți un frate cui puteți da voturile Voastre, pe Dr. Ioan Suciu, care s'a înfășoșat înaintea voastră cu steagul sfânt național, steag pe care este scris nu numai mărirea patriei, credința cătră înaltul Tron și cinstirea legilor, dar îndeosebi și tot ceea-ce poate face fericirea și bunăstarea poporului român.

Pentru Dr. Ioan Suciu să voteze deci întreaga suflare românească!

Căci în cercul Nădlacului el ține acum sus mândrul nostru steag, și dela numărul voturilor ce veți da, atârnă nu atât soarta unei *alegeri*, ci a *Românilor cinste*.

Ungurii adică, precum și celelalte neamuri din patrie, așa au crezut, multă vreme, că alegătorii Români nu înțeleg însemnătatea mare a alegerilor, că nu știu ce drept mare este să alegi deputat, ci așa zicând se obișnuiseră să ne vadă răsleți: unii stând acasă, alții ducându-se cu oamenii stăpânirii și alții trăgând la carul kossuthiștilor...

Și așa a și fost în trecut, de mulți ani.

Eată, a răsărit însă și pentru noi soarele... Zorile s'au ivit de mult, și întâmplarea norocoasă a hărăzit acestui cerc cinstea să-i dea prilej a dovedi întru-cât Românii dela această margine apuseană s'au încălzit și ei s'au prins putere la razele dătătoare de viață națională.

Dela mulțimea voturilor voastre atârnă adică cinstea neamului, căci dacă toți veți vota cu Dr. Ioan Suciu, se va arăta lumii întregi că unde numai este un suflet de Român, acela de dragostea pentru neam se încălzește... Și dimpotrivă: dacă tot se vor mai găsi rătăciți cari să meargă în altă parte, cari să nu asculte de glasul inimii, ci se lasă ademeniți de streini cari vor să-și facă din umerii nostri trepte, s'ar dovedi o stare tristă... Că nu suntem încă deplin copți pentru viața politică, nu știm să ne croim singuri soarta, ci ne lăsăm pradă valurilor.

Fraților!

E mare cinstea ce v'a ajuns: că aici, la marginea apuseană a României să ridicăți neamului o cetate și pe zidurile ei să înfigeți steagul național. Dar e mare și răspunderea ce vă apasă. Dacă veți purta adică lupta cu bărbăție și veți înfrunta ori-ce înfricări și ademeniri mai ales, veți acoperi cu cinste neamul întreg. Tot așa însă, până departe, unde numai răsuna dulcele grațu românesc, întristare s'ar așeza în inimă, dacă ați rătăci.

Veniți deci cu toți Sâmbătă și votați pentru Dr. Ioan Suciu. Să știți anume, că dacă e un mare drept să poți alege un deputat, nu mai puțin este o înaltă datorie ca acest drept să-l folosești înspre binele neamului.

În cercul Nădlacului până acum tot străini ați ales.

Cu ce s'a ales neamul românesc pe urma acestor deputați?

Cu nimic, ci ei ori au spriginit stăpânirea cărei de noi puțin

îi pasă, ori că au strâmtorat stăpânirea, învinuind-o că nu-i destul de aspră față de noi.

Maî vrei, ca și pe viitor tot astfel de stare să dăinuiască? Maî vrei ca nici în viitor să nu ne la nimeni în samă?

Așa că nu?

Ș'apoi de astă-dată mai e vorba și d'un alt lucru mare: *să ne întovărășim în luptă cu Slovacii și Sârbii*... Fruntașii acestor neamuri încă nainte cu nouă ani, în marele sfat ținut la Budapesta, hotărâseră tovarășia asta. Hotărârea să-i dați viață vouă vi-s'a păstrat cinstea. *Căci Nădlacul este singurul cerc unde trăiesc împreună Sârbii, Români și Slovaci*. De fapt, atât Sârbii cât și Slovacii, au primit cu însuflețire în mijlocul lor pe Dr. Ioan Suciu și făgăduință au pus să voteze cu el.

Că ce însemnează aceasta, ne o spun foile maghiare. Însemnează sfârșitul unei stări rușinoase de lucruri. Însemnează că cele trei neamuri întovărășite nu mai vor să rabde ca Dieta să facă legi fără a fi întrebați și noi. Însemnează că *vrem să fim de față acolo unde se decide asupra soartei noastre*, vrem să avem oameni cari să nu aibă teamă să-i spună stăpânirii în față ori ce adevăr crud.

Însemnează, pe scurt, că *Românii nu vor mai da voturile lor de cât Români ori, Sârbii Sârbilor și Slovacii Slovacilor!*... Însemnează că se pune capăt atâtor târguleli rușinoase și umilitoare.

Eată de ce foile ungurești sunt îngrijorate!... Cum adică, între Români să nu mai aibă căutare boerii unguri cu punga grasă?

Dar atunci ce se face cu atâți «domni, măria lor», obișnuiți să ne croiască legi și să ducă zile albe prin Budapesta?

S'au trezit naționalitățile?

Dar asta însemnează prăbușirea unei întregi stări de lucruri!

Fraților!

Eată la ce luptă sunteți chemați. Și asta fără privire dacă împreună cu Sârbii și Slovacii sunteți destul pentru-ca să puteți alege pe Dr. Ioan Suciu ci e vorba ca toți cei cu dragoste pentru steagul național să votați la un loc, să vă adunați în jurul fiului neamului nostru... Să faceți ce fac Ungurii: *cine a văzut adică vre-odată un Ungur votând pentru vre-un candidat român?* Să nu votați deci nici voi pentru candidat străin de neamul românesc, ci dacă voiți ca frații voștri să se fâlească cu purtarea voastră, dacă voiți ca fiii voștri să binecuvinteze pasul de Sâmbătă al voștru, votați pentru Dr. Ioan Suciu, să rămână astfel din neam în neam pildă de cum își iubește Românul scump sângele său.

Să nu uitați p'o singură clipă, că sunteți păzitori ai *marginei apuseane a României*, că dacă pentru pază de obicei se aleg cei mai zdraveni oameni, și voi aveți datoria să vă dovediți că *întreaga Românie* cu drept cuvânt își pune încrederea în voi și așteaptă să vă faceți datoria de Români.

Dumnezeu v'a dat holde mănoase, v'a dăruit cu sănătate și înțelegere, scurt, v'a făcut parte din toate bunătățile sale. Sunteți dintre Românii cei mai cu dare de mână. *Cinstea națională însă voi trebuie să vi-o câștigați și păstrați.*

Sâmbătă la luptă pentru cinstea steagului veți fi chemați.

Mergeți cu fruntea ridicată și votați așa ca 'n lumea largă să vă iasă vestea bună.

Așa să vă apropiați de locul de alegere cum s'a apropiat Moise de rugul arzător, căci dacă sfânt era locul unde el asculta glasul Domnului, *sfântă este și pentru Român ziua și locul când și unde își îndeplinește cea mai înaltă datorie națională*...

E postul mare... Creștinii buni postesc și se împacă între dinși, nainte de a merge să se cuminece. Cu sufletul curat să mergeți și voi la vot, că numai așa se va apropia — *învierea!*

Pentru steag!...

Candidat național în Nădlac.

Șeitin, 1 Martie.

Ca fulgerul a străbătut pretutindeni în cerc vestea, că *Dr. Ioan Suciu*, este candidatul partidului naționalist. D-sa, însoțit de *dl Sever Rocu*, redactor la „Tribuna“, de *Dr. Aurel Vlad* și *George Novăcescu*, au călătorit spre comuna Șeitin. În cale le-au ieșit 20 de trăsuri, toate cu alegători, precum și un banderiu din 40 de călăreți, în frunte cu învățătorul Roman.

Era frumos să vezi — români în port cam unguresc, — cum strigă din cel mai cald suflet „să trăiască“.

La hotar, în fruntea poporului, — părintele *Nemet* a ținut o prea frumoasă vorbire de bineventare arătând trebuința luptei parlamentare și salutând cu adevărată dragoste românească pe toți aceia cari au venit să munciască pentru binele poporului românesc.

La aceste cuvinte frățești a răspuns *dl Dr. I. Suciu* — amintind iubirea, — lupta, ce trebuie să o îmbrățoșăm pentru binele poporului român.

Din sute de piepturi românești răsună strigătul de „să trăiască partidul național.“

Era într'adevăr o mândrie pentru aceia, cari doresc să curme cu lenevirea, era un triumf, văzând când poporul dela sine și prin sine se însuflește, pentru idea naționalistă.

Dar, ce să zic — când clopotele bisericilor ortodoxe sunau în dangătul lor trezirea românilor din somnul cel de veci?

Frumos, înălțător, mic și mare, tiner și bătrân a grăbit să asculte sincerile vorbe românești ale luptătorilor naționali.

Când convoiul de trăsuri multe a intrat în sat, mulțimea a început o luptă desperată, numai să poată ajunge la locul unde era să se țină adunarea.

Mii de români s'au adunat ca să asculte dulcea și din inimă isvorită vorbă românească.

A apărut apoi candidatul *Dr. Ioan Suciu* care este întâmpinat cu entusiaste ovăți. Urcă tribuna și rostește cam următoarele:

Iubiți Alegători, Drag popor Șeitinean!

Văzut-ați voi, ciubărarii români, și ei ca și voi, cari vin și trec prin comuna voastră, ca să câștige creștarul și să-l ducă la copii? I-ați văzut cum păzește codrul său de pâne ca să-l ajungă și pe mâne? Și acel popor sêrac, lipit pământului, care n'are decât sumanul de pe sine, sêracia în casă și sufletul în oase, acei ciubărarii din cercul Dobrei, de cât cari voi zece inși aveți mai multă avere de cât ei cercul întreg, acei ciubărarii au dovedit lumii întregi că nu este bun pe lume pentru-care ei să se lepede de limba și legea lor. Și încontra puterilor, încontra geandarmilor, încontra momelilor, în disprețul banilor lui Juda, sêracii aceia trimis-au din cercul lor, primul deputat național, pe vrednicul meu prietin *Dr. Aurel Vlad*. Să fie mai buni Români, mai de soi nobil ciubărarii aceia de cât voi, poporul Șeitinului? Nu cred. Din aceeaș trupină ne tragem, aceeaș nobile simțiri palpită și în piepturile voastre și eu am nădejde că voi nu Vă veți lăsa mai pe jos de cât acei nobili ciubărarii. (Aplause).

Știți bine fraților — continuă *Dr. Suciu* — că țara noastră nu e locuită de un singur popor, ci ca și într'o grădină florile așa și în țara noastră popoarele sunt diferite. Până la 1848 numai nemeșii erau domni, ceilalți erau slujii, iobagi, plătiau zeciuială. La 48, anul luptelor mărețe, acela ne-a adus mântuirea și a noastră a Românilor. Sunt între voi doar și azi bătrâni cari au făcut robotă. Ni-s'au dat deci drepturi, știu că nu de dragul nostru ci

pentru-că trebuiau să le dee și pe seama altora. Ni-s'au dat drepturi și s'a scris în cartea legilor o lege frumoasă, o lege care ne spunea că nu se va mai face deosebire între Maghiari ori Român, Slovac ori Sêrb. Așa s'a zis! Dar așa s'a întâmplat? Cine-o poate zice asta? Știți cu toții că an de an, pe cum trecea vremea, așa ni-se luau mereu drepturile ce ni-s'a asigurat atunci în lege. La comitat, la oraș la casa comunală din sat, dela ministru până la plăeș cine nu s'a simțit odată umilit și batjocorit dintre voi dacă nefericirea v'a adus în atingere cu ei? Cine n'a simțit deosebirea ce se face în tot locul cu voi pentru-că ați avut nefericirea și gloria totodată d'a vă naște Români.

Ați auzit și poate știți, că poporul Român din Transilvania și Ungaria a trimis mandatarii săi la Sibiiu, cari acolo s'au sfătuit asupra sorții noastre și a chipului de îndreptare, ce cerem noi și ce ne doare. Înainte de asta mai fostau Români în alegeri și în 1861. au intrat aproape 30 de bărbați români, în frunte cu *Andrei Mocsonyi* în Dieta țării. Dar a venit ca ministru președinte *Tisza Kálmán*, chiar tata actualului ministru-președinte, care cu foc și pară s'a năpustit asupra cercurilor românești, cari cutezau a alege Români în Dieta. Mersese brutalitatea până acolo în cât alegătorii Români erau cu forța reținuți dela urnă. Și cu mijloace de acestea, cu sulite de geandarmi au împiedecat să între fie măcar un singur reprezentant al poporului românesc, crezând că în chipul acesta vor năbuși și simțirea românească, vor adormi și înmormânta cu vremea.

Dar eată că simțirea românească răsare ca din mormânt și aci aproape de malul stâng al Tisei se înfige mândru și biruitor steagul falnic al partidului nostru național. Treizeci de ani stat-am pasivi și priveam cu mâinile în sân, cum cei mai încarnați dușmani ai neamului românesc, veneau în cercurile românești și duceau mandatele în Dieta ca acolo să le folosească spre stricarea și nimicirea noastră. Poate să fi fost de bună credință pasivitatea, dar o greșală mare, foarte mare a avut, poporul nu s'a ținut de ea, dincontra cu voturile lor s'alegeau dușmanii săi notorici.

Dar putea să ne mirăm de această? Poți opri pe acela care-l doare, să nu strige, să nu sberde de durere? Așa s'a întâmplat și cu alegătorul român. Au crezut cuvintelor frumoase, făgăduelilor late a candidatului străin de dînsul și de interesele lui bine pricepute, și l-au spriginit, l-au ajutat cu votul său.

Eu Vă fac însă băgători de seamă: pe mulți ați ajutat, pe mulți i-ați spriginit cari alt bine nu V-au făcut decât că toți v-au săpat mormântul. Nu mai poate merge asta și aduce-ți-vă aminte că dacă tot așa veți face ca și în trecut, bine să grigiți, că peste sute de ani numai mormintele vor arăta că au trăit aci Români.

D'aceea trebuie să țineți mai strîns laolaltă. O nuia ușor o poți rupe, dar mai multe nuele laolaltă puse, nu se pot rupe. N'am venit eu fraților în mijlocul vostru ca un ușuratec, ca un vênător de cinste și măririi, și n'am venit cu dorința deșartă ca mâne poimâne să mi se zică „Maria Ta“. Dar am venit să Vă îndemn să mergeți pe calea dreaptă a adevărului vieții noastre naționale, căci până ce nu ești drept, nu ți-se cade s'ajungi la soartă dreaptă. Eu am credința, că nu mă voi înșela în voi. Si ar fi trist pentru noi, așa numiții agitatori, dacă D-voastră ne-ați desavua și ați da dreptate guvernului, căci numai noi cești învățați vrem viață națională românească. Uitați-vă dragii mei, dacă Vă întrebați, de ce Vă ține copiii și acum la cătane, după-ge ei și-au împlinit odată cei trei ani, Vi-se va răspunde: pentru limba unguerească. Pentru-că kossuthiștii vreau și în armată limba unguerească ca și în toate celelalte ramuri ale vieții de stat. Să nu căutăm dacă au ori nu drept. Dar dacă Maghiarii își iubesc așa de mult limba lor, încât nu li e milă nici de feciorii lor și de familiile acestora — căci și copiii lor sufer pe urma acestor lupte — noi să uităm de limba noastră și să nu ne dăm totul pentru limbă și neam? (Aplause).

Arată mai departe cum legea de naționalitate a fost călcată și azi este aproape nebăgată în seamă.

Avem drepturi — continuă *dl Suciu* — dar am fost nefericiți, am fost prădalnici, că am lăsat, că dela ministru până la finanț toți să ni-le

calce. Numai atunci ne va prețui stăpânirea, când o vom sili o, cu glasul greu poruncitor al poporului român vom sili-o să ne respecte.

Asta o vreau eu și nu mandat, pentru asta am venit eu între voi și nu pentru slujbă, căci mulțumită lui Dumnezeu, eu am slujbă mea după care muncind să pot trăi cinstit. Am venit însă, s'aprend în voi schinteia națională și votul ce-mă veți da va dovedi că mi-a succes s'o fac asta și că așa veți lupta și voi cum am luptat eu și voi lupta până la sfârșitul vieții mele.

Știți bine că în cercul acesta sunt numai câte-va comune românești. Așa au fost făcute aceste cercuri anume, ca Români să nu fie în majoritate. Ce să facă deci Români aici? Pe aceea cari sufer de aceeaș necazuri ca și noi, să-i strângem la braț, cu Slovacii și Sêrbii să ne aliam, dar cu alții nu. *Cu alții nu.*

Să ne aliem cu guvernul? Ne ar bate unul Dumnezeu, dacă noi, atât de aproape de Seghedin, care în veci ne va aduce aminte, că floarea neamului românesc acolo a suferit și acum noi să ținem cu zugrămătorii celor mai buni fii ai noștri?

Ori cu kossuthiștii? Ce vreau kossuthiștii? Ceea-ce am căpătat în 1848 drepturile acestea vreau să ni-le răpească. Vreau să răpească Românilor dreptul de alegător, ca sa nu-l aibă acest drept decât cei ce știu unguerește. Cu astfel de oameni cari țin cu kossuthiștii se poate întâmpla, că copilul său care va ajunge desbrăcat și desmoștenit de drepturi, copilul să-și scuipă în față pe tatăl său și să-i zică: tată și tu ești de vină că și tu ai ținut cu kossuthiștii.

Căci vinderile iubitorilor mei sunt de două poți zice de trei feluri. Al treilea este cel mai nevinovat, al celui prost care se duce la îndemnul prietenului său ce s'a vândut. Cu românul, asta nu se poate întâmpla. Și cel din urmă țeran Român are atâta minte sănătoasă dată dela Dumnezeu, de ar putea da din ea împrumut și ministrilor unguerești. Așa dar de aceștia puțin sunt.

Vine al doilea soi de păcătoși. Când cine-va lăcomind la vre-o băncută de 5 ori de 10 își vinde sufletul crezând în mintea lui așa: *că dacă domni trag după dînsul*, apoi barem din cinci în cinci ani să-i vină și lui ceva înapoi. (Ilaritate). Rea socoată face, pentru-că nu-și dă seama de aceea, că acela care-i dă banul și ăla vrea să câștige. Asta e cel mai prost. Pentru-că plătește înzecit și însușit bancnota ce a primit, o plătește și cu ușa pe care i o iau din țîrni dela colibă, în dare.

Vorbește pe larg despre nedreptatea dărilor cari apasă numai pe țeran, pentru-că corupția guvernelor unguerești a trebuit să menageze pe jidanii în mâinile cărora este industria și comerțul. Aceia cari întocmesc trebile țării n'au suflet pentru popor. Politica stăpânirii mai ales față de naționalitate a fost totdeauna a le slăbi de a ne lua și locul ce-l avem sub talpă, a ne face slugi. Pământ noi n'am căpătat dela stat, ușa ni-o arată dacă nu ni-am câștigat noi, pentru-că nu-i pasă, ba poate vrea, ca slugă să fim. Ce-i sluga, ce-i acela fără avere; ca frunza pe care o suflă vântul. Față de astfel de porniri noi să ne adunăm rîndurile și să ne grupăm în jurul steagului național român.

Termină într'un elan de însuflețire care cuprinde pe toți, încât sute de inși lăcrimau, căci nu s'a mai pomenit p'acii așa viață românească.

Au vorbit apoi *Dr. Vlad și Novăcescu*, în sufletul și în d'poporul cum nu s'a mai văzut.

Nădlac, 2 Martie.

În vederea alegerii, Români au ținut aseară sfat și după ce au ascultat vorbirea d-lui *Russu Șirianu*, s'a ales următorul comitet electoral:

N. Pătean, G. Chiș, Miloș Oprea, T. Chiș, P. Șumândan, Al. Naghi, Dim. Feter, P. Chicin, Ioan Stoian, I. Noghi, Al. Petrovič, Șofron Petrovič, I. Precupaș, S. Lușgojan, I. Milici, P. Anoca, P. Faur, P. Flocos, Uroș Morar, Ioan Russu, St. Chicin, T. Lușchici, George Răsăredeanu, P. Mărgineanu, S. Mânzat, Șofron Chicin tiner, P. Păștean.

Mitru Mărginean, Traian Mărginean, V. Anoca Mitru Precupaș, Ioan Stoian.

Azi, Mercuri d' mineața au plecat de aici spre Cenad d-nii Dr. I. Suci, Russu Șirianu, Dr. Vlad, S. Bocu și G. Novacescu. Au fost însoțiți de numeroși fruntași.

Și anume au plecat cu trăsurile fruntașii N. Păteanu, Uroș Morariu, I. Precupaș, George Onea, Mitru Feter, George Chiș și Tanase Nagyi.

Când am sosit în hotarul Cenadului, o bucurie mare: vedem apropiindu-se un banderiu falnic și un lung șir de trăsuri. În fruntea poporului venea preotul Romul Nestor și învățătorul Ambrosie, precum și nouă mult drag frate Iosif Luțai, un munte de Român, cum nu cred să mai fie altul.

În trăsurile sătenilor St. Ungureanu, N. Luțai, St. Tervencu, Zvetozar Ugureanu, V. Luțai, N. Becan, Aurel Mărienuț, Mircu Ungureanu, Mita Suci, Mladin Tăut, Achim Ungureanu, Lazar Gurban, G. Popon și alte vre-o zece erau câte 4—5 Români.

Toți s'au dat jos din trăsuri, și formând cerc în jurul preotului R. Nestor ear în față având pe Dr. I. Suci, ei salută, prin rostul preotului, pe întâiul candidat român ivit în aceste părți mărginașe, asigurându-l de dragostea lor nețărmurită și tot spriginul.

Dr. Suci mulțumește cu iubire; a vorbit apoi însufletind și Dr. Vlad.

Având în frunte călăreții, lungul șir de trăsuri se îndreaptă spre sat, unde intră în mijlocul unei însufletiri ce nu se poate descrie. Mii de oameni așteptau la primărie (casa satului).

Aici, de pe pridvor, vorbesc pe rând:

Dr. I. Suci, care arată ținta luptei: să se desfășoare odată streagul național și în această graniță apuseană a Românișmului. Face cunoscut legătura încheiată la 1895 între Români Sârbi și Slovaci și arată pe larg ceea-ce cred fruntașii români că trebuie să facă pentru binele poporului.

Dr. Vlad ține să facă îndeosebi distincția dintre partide, arătând că Româniștii nu pot să aibă încredere de cât într'un singur partid: *cel național român!*

Ioan Russu Șirianu rostește o înflăcărată vorbire, aducându-le cenăzenilor aminte ceea-ce le spusese la alegerile trecute: *acelea să fie adică cea din urmă rușine ca Româniștii să meargă cu străinii!* Aveți acum — zice — un frate care candidează, pe Dr. Suci, luptător încercat. Cine ține la sângele său, cine nu vrea să-și facă neamul de ocară, cine nu vrea să-l blesteme fi și nepoții că li-a făcut numele de rușine, să se strângă deci în jurul steagului național.

Arată apoi păcatul greu național pe care l'ar săvârși Româniștii ce s'ar duce cu străinii și sfârșește îndemnând pe toți să contribuie cu votul lor la mărirea neamului românesc.

O însuflețire mare a domnit toată vremea cât au vorbit acești ageri luptători pentru drepturile poporului român. Și totul s'a pretrecut în cea mai deplină rindulală.

La masă d-nii Dr. Suci, Russu Șirianu și Novacovicu au fost oaspeții preotului R. Nestor, ear Dr. Vlad, Uroș Morariu, S. Bocu și alții au fost invitați la fruntașul Iosif Luțai.

După masă candidatul, însoțit de prietenii săi, s'a dus pela casele fruntașilor comunei.

La orele 4 au plecat spre Nădlac, însoțiți de călăreții și cei cari au venit și spre întâmpinare. Ba a venit să-l însoțească și simpatica doamnă Nestor cu d-șoara Luțai.

Despărțirea, la *crucea dintre hotare*, unde a vorbit R. Nestor, Dr. Suci și Russu Șirianu, a fost îndușoșătoare.

Telegrame.

Nădlac, 3 Martie.

Fruntașul slovac Hodja, publicist de valoare, a sosit aici pentru a lucra în interesul candidatului român Dr. Suci.

Londra, 3 Martie. Intre An-Dsu și Plong (în Coreea) s'a dat o luptă în care cavaleria rusă a fost bătută.

Pe mare e furtună grozavă, din care cauză flota japoneză a întrerupt bombardarea Port-Arthurului.

Albumurile naționale.

E veche idea de a aduna la un loc lucruri de industrie națională. Mult regretatul Dr. D. P. Barcianu povestește în „Foia pedagogică“ din 1 și 15 Iulie 1897 că în „Telegraful Român“ din anul 1881 se află în numărul de pe timpul expoziției române, cu titlul: „Preumblări prin expozițiunea română“ câți-va articoli scriși de dînsul, în unul din acești articoli se zice între altele:

„Și aceasta ne aducă la altă idee, a cărei realizare cu timpul o recomandăm cu deosebită căldură factorilor competenți. În Lipsca se află un muzeu etnografic, care pune un deosebit preț pe colecțiunile de îmbrăcăminte din toate părțile lumii. În Norimberga există muzeul germanic, care se ocupă între altele cu colectarea de tot felul de țesături și mustre de cusături vechi germanice, cari excelează prin originalitate în formă și executare; muzeele de industrie din Viena ș. a. pun în tot anul ori-care sume în buget pentru cumpărarea de mustre originale numeroase de lucru de mână, eșite din mâinile oamenilor din popor. De bună-seamă aceste colecțiuni nu se fac numai din curiozitate, din contră ele se fac cu scopul de a da impulsuri nouă gustului și producțiunii, adeseori degenerate prin răfinăriile unei false culturii. Comorile, cari în aceasta materie, după-cum o dovedește expoziția noastră, zac ascunse în poporul nostru dela sate, ar trebui ridicate, adunate în reprezentanți caracteristici la un loc, ca așa pe de o parte lucrări originale, frumoase, cu stil să nu se peardă, ear pe de altă parte să se contribuie la răspândirea cât mai mare a modelelor de gust și frumseță adevărată. Foloșul unei astfel de colecțiuni inaugurate și făcute cu sistem de vre-una din societățile existente pentru cultura poporului ar fi de neprețuit și chel-tuelile, ce le-ar reclama ar fi înmiiit respătite prin rezultatele ce le-ar dobândi producțiunea industrială a poporului.“

Maș spune cum la a. 1869 fu unul dintre acei învățători pe cari ministrul Eötvös îi trimise în Germania pentru studierea instituțiilor școlare de acolo, zice că s'a oprit la întoarcere în Norimberga, oraș atât de vestit în anumite specialități de meserie industrială de casă. A cercetat acolo *Muzeul germanic*, o colecțiune din cele mai bogate, mai frumoase și mai instructive de tot felul de produse ale industriei casnice și ale industriei de artă din epocile cele mai vechi ale vieții germane și până în timpurile mai noue. Și printre aceste obiecte se află nu unul ci multe specimene de petrecere, unele de câte o palmă numai de măr, altele mai mari de țesături și chindisături vechi germane. Toate conservate cu mare pietate și scumpătate.

După-ee pomenește expoziția din Brad făcută la îndemnul „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, apoi expozițiile din Hațeg, Hunedoara și Cujir, cele două expoziții ale „Reuniunii femeilor din Sibiu“, arată în vederea căror scopuri trebuiesc aranjate astfel de expoziții adunând modele naționale într'un album și obiectele mai frumoase și mai perfecte în un muzeu și concentrând astfel mijloacele pentru realizarea acestor scopuri și foloasele, ce am avé.

Savantul profesor n'a avut norocul de a vedea realizate mărețele sale idei, a avut însă mân-

găcerea de a vedea succesul strălucit al expoziției de industrie de casă din toamna anului 1902 aranjată de reuniunea agricolă a comitatului Sibiu împreună cu reuniunea Sodalilor Români tot din Sibiu.

E știut că nu numai ziarele noastre naționale, dar și cele străine au fost pline de lauda lucrurilor espuse și toți vizitatorii au rămas încântați admirând lucrurile făcute de țeranca română și anume țesături, cusături, chindisături și albituri, postavuri etc. În adevăr de admirat este gustul și dibăcia cu care femeia română din popor, fără unelte și aparate măiestrite și complicate și fără de a fi făcut cursuri pe la cele școale de specialitate numai cu acul și cu răsboiul sevirșește lucruri pe cari nu le poate face femeile altui popor.

La încheierea expoziției s'au reținut o mulțime de cusături și țesături din cele mai frumoase cu scopul de a le copia și a le aduna într'un album. Cu executarea acestor albumuri comitetul Reuniunii agricole a însărcinat pe zelosul său președinte dl Demetriu Comșa, a fost o muncă nespuse de grea de peste un an, la început s'a lucrat în trei ateliere, în unul erau cusătoarele câte 14—16 femei de la sate în celelalte două erau țesătoarele cu opt răsboae, aceasta a durat până în primăvara anului trecut când li-s'a dat apoi lucrurile ca să le lucreze la ele acasă.

În zilele trecute am avut deliciul de a vedea aceste lucruri pe care dl Comșa mi-le-a arătat cu multa prevenire și mărturisesc că mi-e prea stângace peana ca să le pot descrie așa cum sunt.

Albumuri se pregătesc patru la fel de țesături în lână și pâr, și earăși patru la fel de țesături în humbac, arniciuri, mătasă și chiar și mărgele, așa dar în total 12 exemplare, cuprinzând modelele corect executate vechi și chiar străvechi din toate ținuturile românești din Carpați și până în Tisa.

Cele mai multe cusături și țesături au o vechime de 50 până 90 ani ba una e — constatată este — de 205 ani, ele sunt adunate cu multă trudă și jertfă.

Țesături orășenești sau modernizate sunt totul deschisă din aceste albumuri, scopul urmând fiind prezentarea ornamenticeii țerănești.

Afară de acestea 12 Albumuri originale, se pregătesc 600 de Albumuri litografiate (tipărite cu colorii). Lucrarea acestora a luat-o asupra-și firma Iosif Drotleff de aici, care poate concursa cu cele mai bune firme din străinătate, după-cum dovedește executarea neasămănat de artistică a albumurilor.

Fiind vorba de apropiatul concurs pentru înfrumșetarea internă a măestoasei noastre catedrale, domnul Comșa a fost cercetat de mulți pictori și sculptori români și străini, cari văzând cusăturile și țesăturile menite pentru albumuri au rămas încântați declarând colecțiunea aceasta vrednică de admirația unanimă. Au venit afară de pictori și sculptori mai mulți bărbați de valoare români și străini, cari și ei au conglăsuat în toamnă declarând că asemenea lucrare la celelalte popoare nu există, s'au dacă există, apoi numai în dimensiuni mult mai modeste ca la noi.

Dintre cele patru albumuri egale de cusături, unul l'am văzut aproape gata, el se prezintă chiar ca albumurile de fotografii, are o lungime de 45 centim. și e de 31 centim. de lat, e legat în marochin roșu decorat cu albastru și galben având titlul următor: „Album de cusături și broderii române de ținuturile Ungariei întocmit de reuniunea de agricultură din comitatul Sibiuului“.

Din cele vre-o 300 cusături din albumul amintit cele mai multe au o lățime de 1/2 până la 3 centim. între cari fel și fet de gulere, ciupage, altițe, (banicele umerasii) pui peste omăr, pui pe dos, puști ciocănele, riuri, (șiruri picături) capete, cheițe (chei spărțuri) fodorii (flodorii) pui cu sârbe, pui la giolgi, lanceți, obinzeli, brățare, tăieturi etc. etc. una ca una de frumoasă atât ca combinație de colorii, cât și ca forme (mustre) cusute cu mătasă și ormică.

Vre-o 32 cusături au lățime de 4—6 centim între ele admirabile broderii țerănești cusute numai cu mătasă albă. 20 de cusături sunt de 8—14 centim. de late și reprezintă broderii de pe măneci întregi de o frumseță încântătoare, unele cusute numai cu mătasă neagră și fir, altele în 2 s'au 3 colorite încânta prin frumseța și fineța lor, apoi nafrămii de mine așa numite (tăbli) etc. etc. toate așa de fin executate încât pareca nici pictându-le n'ar putea fi mai frumoase.

Cusături foarte frumoase și în parte de valoare curat artistică din ținutul Nochrichului, Merceurei, Sebeșul-Săsesc, Orăștie, Zlatna pe Câmpie, Dobra, Arad, Timișoara, Torontal, Năsăud, Oradea-Mare și Seliște.

Admirabile sunt o cămașă bărbătească din părțile Seliștei reprezentând gulerul, bărburii și toate celelalte cusături cu întreaga parte dinainte. Două mâneci una foarte veche cusută cu mătășă roșie cărămizie ici colea câte puțin verde închis și câte-va împunsături cu galbin, ciocănele pe atunci de un deget de late, cusute numai cu roșu. Cealaltă e ținută în colorile negru roșu și galbin e și ea de toată frumusețea. Cea dintâi e din Reșinar a doua din Tilișca.

O mândră cruce brodată numai cu fir din Ecica-Română. Un petec admirabil din Ulpiu Traiană cam de 10 centm. de lat și tot atâta de lung lucrat după un model foarte vechiu și tot atâta de frumos, un guler măiestros din părțile Nochrichului minunat lucrat după un model de peste 20 ani, cum și o altă de aceeași vîrstă. Nu mai puțin frumoși sunt puil la giolgi adecă alțițele, tot din Părțile Nochrichului. De o rară frumusețe și finețe sunt broderii cusute numai cu alb, cenușiu și gălbior de pe la Arad. La sfîrșit se află 8 broderii de 16 centim. late și 32 centim. lungime. În fața celor zise se adaugă că ele întreg pe toate celelalte în frumusețe și măreție.

Albumul acesta prezintă un mosaic de o variație și colorit care te pune în uimire furându-ți ochii și cucerindu-ți inima.

Țeseturile menite pentru albumuri au o lățime de 17 centm. și 15—32 centim. lungime. Fiind ele de peste o sută, vor ocupa 2 cicluri de albumuri în câte patru exemplare la fel și anume un ciclu pentru diverse țesături în lână, și mătășă etc. și altul pentru modele de țesături în in, humbac, arnici și mătășă sau mărgelă. Țesăturile ca coroane de mătășă și de pat culmi, fețe de perini, merindețe, șurțe, cătrinte, briuri etc. etc. sunt de toată frumusețea, mai mult m'au impresionat cătrintele din Seliște țesute în două colorii (albastru închis) adese cu fir care sunt de tot elegante, apoi așa numitele opregi (un fel de cătrinte scurte) bânățenești splendid confecționate numai cu fir și mătășă; nu mai puțin frumoase și încătuva cochete sunt vestitele cătrinte din Bărgău, merindețele, fețele de perini și măsurile din Sebeșul-Săsesc, Miercurea, Avrig, Fizes-Sâmpetru, ținutul Hirtibaciului, Zlatna, Dobra, Arad, Torontal apoi covoarele, șurtele, fețele de perini etc. de pe la Orăștie, Seliște, de pe Murășiu în sus, Oradea mare, Lugos, din părțile Ciacovei și Cluj.

Șurtele, covoarele, perdelele, măsurile etc. de pe țara Oltului, o prea frumoasă culme din Viștea de jos, cingătorile de mărgelă din comuna

Câmpuri-Surduc etc. etc. Despre fiecare țesătură și cusătură s'ar putea scrie pagini întregi dacă spațiul ne-ar permite, fiind toate atât frumoase și cu atâta acuratețe, executate, încât și cel mai critic artist va rămânea uimit privind-le.

Trainica pânză de casă dela cea mai dură până la cea mai subțire pe cari țerancele noastre o știu țese cu atâtea variațiuni cum s'a văzut și la expoziție, pachioalele seliștencelor subțiri ca țesutura de paingin, stofele de haine bărbătești pe cari le țese mai ales femeile din ținutul Făgărașului cu atâta dibăcie precum și postavurile cu care țeranca română își îmbracă bărbatul și copiii făcând cioareci, țundre, sarici, strae de acoperit etc. etc. din ele, nu s'au luat în albumuri, mi-s'a spus însă că din acest ram de industrie casnică se va face o colecție separată.

Din cele 600 albumuri litografate, fiecare va cuprinde 40 cartoane mari (file) volante pe cari vor fi tipărite alțițe, ciupage, gulere, cheițe, puil, ciocănele, cămăși, mâneci, ș. a. apoi covoare, culmi măsurile, șurțe, cătrinte, fețe de perini etc., toate întocmai cum sunt cusăturile și țesăturile din albumurile originale căci după acelea se fac, el va cuprinde aproape 400 modele (mustre, forme) și promite a deveni foarte frumos judecând după filele deja isprăvite cari sunt minunat executate tipărindu-se și acelea sub supravegherea Domnului Comșa. Albumul tipărit costă în abonament 48 coroane, pentru România 50 lei.

Toate albumurile cele originale cât și cele litografate vor fi înzestrate cu o introducere mai lungă cuprinzând istoricul și mersul lucrării peste tot, cum și consemnarea sistematică a modelelor populare. Pentru a putea aduna numirile esacte populare Dl Comșa a trimis 500 apeluri la protopopii, avocații, preoții, notarii și învățătorii, ca să strângă fiecare din gura țerancelor noastre numirile a tot felul de căsături, chindisituri și țesături a formelor, vîrgilor și a tuturor figurilor din ele. Din 500 de inteligenți însă numai vre-o 20 au răspuns ceea-ce e de regretat pentru-că se zădărnicește isprăvirea lucrării care după cum spune Dl Comșa pe Paști are se fie gata.

Când un om singur vedem că aduce atâtea jertfe în timp și muncă pentru de-a sevirși un lucru care are să fie spre mărirea neamului nostru, putem aștepta dela ori-ce om cât de cât interesat de numele bun al poporului său, se aducă și el o jertfă mică, ajutând cu comunicarea unor astfel de date, cari reclamă așa de puțină osteneală.

Cred îndreptățită speranța, că cel puțin acum se vor grăbi a satisface rugarea Dnului Comșa.

Drept învățături pentru albumuri vor servi niște mape artistice lucrate, ele vor fi pregătite în München.

Schița pentru aceasta mapă s'a făcut cu ajutorul mai multor artiști, și nu s'au ținut mai puține decât 18 ședințe din cauza ei. De aceea va fi ceva deosebit de frumos.

Mapa va fi decorată cu câte un specimen admirabil din mai multe cusături și țesături în relief, și va reprezenta și o frumoasă româncă țesând la tradiționalul răsboiu. Mapa va purta titlul:

„Din ornamentica română“ și costă 5 cor. și toate 3000 coroane.

Din acestea se poate vedea câtă muncă costă sevirșirea unui astfel de lucru greu din seamă afară și dl Comșa a sevirșit adevărată muncă națională care va ocupa o pagină de onoare în istoria culturală a poporului român.

E evident că albumurile vor storce admirație unanimă.

Ear pe țeranca română căreia îi mulțumim noi admirabilele acestea lucrurări și podoabe, o vor admira-o străinii văzând gustul, talentul și hărnicia ei, și cu drept, că ea e decorul și mândria națiunii române!

Ana Florea,
învătătoare.

Spiritul marelui Șaguna.

Intr'un raport al președintelui ziar „Tribuna“, încheind despre ținerea sinodului parohial dela S. Nicolae din Brașov, Onorabilul raportor zice, că trecând pe lângă chipul marelui Șaguna i-să părea, că acesta lacrimăază.

Intru adevăr lucru înfiorător este, căci în loc de a înainta în toate, zilnic vedem escându-se fel și fel de curente păgubitoare pentru biserică și școală, patimă, fără de legi și omeni fără Dumnezeu, apar zilnic înaintea lumii, așa încât par-că suntem cu 30 ani înainte de Șaguna, iar nu în urmă, în secolul culturii.

Sunt și azi oameni mari, dar oamenii patimilor, cărora le place mult a să provoca cu fală la biserică și școală când vorba e să dovedească și școală când vorba e să dovedească puterea de existență a poporului românesc.

Da! bisericii și școlii avem să mulțumim, că mai suntem aceea-ce suntem; dar nu zidurilor, nu acoperișelor, ci bărbaților fără patimă, caracterului celui nestrămutabil, a acelor oameni cari n'au socotit biserică și școală de arme, de mijloace ca să poată ajunge la bunătăți materiale și la averi că bogatul din scriptură, ce-și făcea calculul: unde să mai adune?...

DEOCHIATĂ.

A gătit-o mama frumos, i-a pus cerceii cei noi, pe cari a dat mama mai un car de sdrențe unui ovrei, i-a înconjurat de cincii ori gâtul alb de spumă cu mărgelă înșirate cu salbe, salba și mărgelă; a încins-o cu o palmă în sus de mijloc cu rochia cea de nuntă, să se vază cismele ei roșii ca jarul și ascuțite, ascuțite.

E Duminecă și Dumineca vine Bujorel să o ducă la biserică. O mai duce de două-ori și a treia oară o duce cu totul. I-e drag de Bujorel, că Bujorel e voinic și mândru. Cu hora el e mai isteț și vîstra lui întrece pe toate vîstrele din toate pâlăriile.

Un mușcat întreg de-abia se lîne sub și-norul roș și împletit cu fir. Și niște pantaloni de pânză, largi, vai dar largi is, să încapă o namilă de om în ei; dar așa sunt ei croiți, pânză au muerile să căptușești cerul.

Îi șade bine lui Bujorel lângă Nastasia, is făcuți par-că anume unul pentru altul și când ies din casă, mama îi petrece pân' la poartă și-i mîncă cu ochii așa i-s de dragi. „Ptiu, să nu vî deochi, dar cum vî potrivii unul cu altul“.

— Freacă-te, mamă, o țir cu mâna pe obraz, că prea ești palidă și să umblați în pace. Vî aștept la amiază cu prânzul, am tăiat găina a pistriță și am făcut-o teiței cu o țir de hrean, un pahar, două de vinars și apoi mergeți la horă.

„Bine-a fi mamă, bine, să nu fierbi tare găina, că azi vom sta mai mult la biserică, că

au venit domnișii ai mari și pătrupopu și domnișorii dela oraș să sîntească școala și vom merge și noi să vedem ce-o fi“.

„Că bine zici fată — zise bătrîna — venii când veți putea, voi trage oală dela foc“.

Și au plecat tinerii ținându-se de mână, mai mult fuga de cât încet; le era tare să vază slujba cea frumoasă ținută de trei preoți, să auză cîntînd pe domnișorii dela oraș și inima îi bătea cu cât se apropia mai mult de biserică. Dar dacă se va uita vre-unul la ea? Vai ce stă a grăi; doar e păcat să te uiți în biserică la alții, dar dacă își va întoarce cine-va capul să o vază, ea se uită în pămînt;... ba nu... ridică ochii și se uită la altar. Au intrat în biserică. Bujorel a lăsat-o și a plecat înainte. A sărutat icoana și s'a așezat între oameni. Ea sta nemișcată, vai ce-i de lume din toate satele vecine și domnișorii căți is de mulți și toți cu părul mare și pieptănați cu cărare.

Unul a întors capul, s'a uitat la ea. Frumoasă fată, ah! ce mîndrețe de copilă; s'au întors mai mulți, mai toți... au văzut-o, o priviau lung... biata Nastasia s'a roșit, a plecat capul și-i venia să iasă din biserică. Corul a început să cînte și ea și-a venit în fire. S'a uitat la domnișorul cel care a văzut-o întâi. Îl zărea dintr-o parte și-i putea desface graiul dintre celelalte. Ce frumos cînta, vai ce frumos cînta, își vin lacrimi când îl auzi și ce ochi frumoși avea când a văzut fata și părul lui, ce per! Bujorel nu-i așa ca domnișorul. Bujorel are buzele prea mari și cite ce urit e tuns Bujorel. De s'ar mai uita odată la ea, e draguț

domnișorul și vrea să-l vază încă odată bine; acum nu-i e rușine.

Ah! dar icoana, ea n'a sărutat icoana. Încet încet se apropie. Mersul ei e lin, legănat, ușor se apleacă, buzele ei aprinse se apropie de sfînt și-i acopere picioarele reci

Domnișorul e lângă dînsa; inima i-se bătea să-i spargă pieptul; oh! ce fecioară frumoasă, par-că e fată de împărat. Ea se întoarce, ochii lor se întîlnesc, el alurează, e pierdut în zarea ochilor ei albaștri: „Ești mândră, copilă, ah! cât ești de mândră!..“

Bătrîna Angheloia * își se de vre-o câte-va ori în pragul ușii și a dat cu ochii ocol pe dealuri să-și zărească odraslele. De geaba, par-că i-a îngropat cine-va.

Lumea venea, Bujorel cu Nastasia n'aveau de gând. Tinerete, ce să le faci — își gîndea ea — mi-aduc aminte ca acum, când mă mîna biata maică, Dumnezeu s'o odihnească... la apă, n'aveam chip să mai viu, baș că era uritul asta de Anghel, apoi să fi avut numai horba lui Bujorel, eu îmi făceam casă lângă isvor. Tinerete, tinerete nu-ți ajunge luna cu lumina și noaptea cu întunericul, te mai acopere și ale tufe pe deal.

Ce-ar mai da asta să mă mai vază odată ca'n acea vreme, e bătrîn, dar gîndesc că m'ar mai prinde odată de mijloc, măcar că sunt zece ani de când nu mai mă sudue. Dar cine cînta așa frumos?

Din deal cobora încet o ceată de domnișorii. Veniau la mama Angheloia, căci i-a chemat Nastasia la masă.

a fost construit la șantierul Cramp din Philadelphia, în America, și a fost armat acum două ani pentru întâia oară.

Aceste-cuirasate sunt cele două mai puternice vase din escadra rusă și dispariția lor din frontul de luptă e o mare nenorocire pentru Rusia.

A treilea vas spart este „Pallada“ un crucișător cuirasat de clasa I-a, comandat de căpitanul Kosorritel. El este comparativ un vas nou fiind lansat în August 1899 și are 6630 tone deplasare cu o înălțime de 20 noduri. Această navă face și ea parte din acelea trimise la Est pentru a întâri escadra rusă la începutul anului trecut. El a primit o lovitură în camera mașinelor și se zice că explozia torpilei ar fi sfârșit una din căldări.

În lupta dată în ziua de 9 Februarie au fost mai mult sau mai puțin lovite și avariate cuirasatul „Poltava“ comandat de căpitanul Uspenski, crucișătoare de cl. I-a „Diana“ și „Askold“ și crucișătorul de clasa II-a „Novik“, atinse toate pe vâsura liniei de plutire, „Novik“ singur fiind vătămat și sub linia de plutire.

Toate aceste vase se se găsesc în port. Din raportul amiralului Alexieff reiese că cu toate că nu se pot da știri bune asupra stărei lor, reparațiunea lor nu va fi de tot grea.

Deputatul Dr. Sombathy — coadă la topor.

La alegerile dietale din urmă între alegătorii români din cercul Iosășelului s'a arătat un fecioraș sêrac și amărît ca vai de el. Umbla din casă în casă pe la țărani și spunea că dînsul este Român de inimă, iubitor de neam și lege. În casa țeranului mânca ceapă cu mălaiu, în biserică cânta priceasna în strană. Cine să se îndoiască așa dară de vrednicia lui? Și bieții Românași din cercul Iosășelului s'au prins pe cleiul românismului fățărît al feciorașului venit din Budapesta cu numele Dr. Szombathy György, s'au prins sêrmani și necăjiți și sêraci, cum sunt, din vâile lor ascunse au ieșit cu toții să scoată deputat pe *Românul* Dr. Szombathy George. L'au ales în potri-va milionarului Tagányi Sándor. L'au ales, de oare-ce credeau, că este Român, ear' despre Tagányi scriau cu siguranță că nu este Român. Dar' individul venit din Budapesta cu numele Dr. George Szombathy și pe cărțile de vizită cu text românesc scrie Dr. George de Szombathy, să se vadă adevărat, că el nu este Român prost ca ceialaltii, ci este și el puî de domn, pasă-mi-te. Și puîul ăsta de domn, ajuns odată pe scărițe, s'a făcut coadă la topor în mâinile dușmanilor poporului românesc. Unealtă oarbă în mâinile lui Tisza Pista și a fraților săi de cruce, care au hotărît nimicirea noastră ca Români, cari au luat decisiul, ca pruncii noștri în școalele noastre să nu învețe altceva, decât numai limba ungurească, când în contra publicațiilor români din Arad au ridicat de odată *trei procese* de presă, pentru-că au avut curagiul să arate Românilor fărădelegile guvernului. În mâinile acestora s'a făcut coadă la topor *domnul* George de Szombathy. A corțșit la Ugra pentru Tisza Pista, ear' acum — rușine să-i fie — umblă ca un viget printre alegătorii cercului Nădlac, îndemnându-i să nu aleargă pe Românul Dr. Ioan Suci, ci pe Ungurul Hász Antal. Dar oare pe Dumnealul Ungurii l'au ales, nu Românii?

Români din cercul Nădlacului, dați afară din casele voastre pe acest puî de domn, ear' voi alegători români din cercul Iosășelului la alegerile viitoare spunețiii domnului Dr. Szombathy György să meargă să-l aleagă pe el Român fiind, ungurii din Kecskemét, precum zice el acum ca Români din Nădlac să aleagă pe ungurul Hász.

Piară dușmanii din țeară, trăiască Dr. Ioan Suci!

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Martie 1904.

— „Victoria“ institut de credit și economii societate pe acții în Arad. Bilanțul „Victoriei“ pe 1903 publicat între inserțiunile numărului nostru de azi, studiat

din toate punctele de vedere, se încheie mândru și cu un progres impunător.

Conducătorii băncii acestora grijesc în primul rînd de mobilizarea capitalurilor ce ei administrează. Prin capital propriu, rezervele considerabile, garanțiile create pentru deponenți, acest institut ia tot mai mult caracterul unui institut solid și de frunte.

Nu jocul de noroc și viața nesigură de azi pe mâne dată tuturor eventualităților, nu venitul și dividendele mari, ci soliditatea afacerilor, *continua întărire a institutului* și înrîurirea binefăcătoare asupra consolidării economice a poporului nostru reiasă din activitatea „Victoriei“.

Creșterea considerabilă la toate ramurile de operațiuni și progresul făcut e nouă dovadă a încrederii în soliditatea institutului.

Și apoi mai una putem constata, cu satisfacție, că „Victoria“ nu află contrarietate ci știe să aducă în consonanță chestiunile financiare cu cele culturale, sprigîindu-se una pe alta.

Așa e bine.

Să vorbească însă cifrele din bilanț, asupra cărora atragem atenția cetitorilor noștri.

— **Act de despărțire.** Precum se știe P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp era un valoros membru în direcțiunea instit. de credit și economii „Victoria“. După alegerea sa de episcop devenind incompatibil, și-a dat demisia într'o scrisoare calduroasă adresată către foștii săi colegi din direcțiunea „Victoria“. Aceștia apoi întruniți Marți în ședință plenară, în care s'a cedit actul de demisie, s'au prezentat în corpore la Preasfințitul episcop și prin rostul vicepreședintelui direcțiunii, Roman Ciorogariu, au adus tributul recunoștinței pentru bunele servicii ce le-a făcut în calitate de director institutului, cerându-i, ca cu sufletul să rămână vecinic în sinul direcțiunii. Preasfințitul adânc impresionat de ovațiile ce i-s'au făcut, mulțumind a implorat binecuvântarea cerului asupra institutului și vrednicilor conducători.

— **O distincție bine meritată.** Revista bisericească din Cernăuț, „Candela“, aduce în numărul său de pe luna Februarie o dare de seamă asupra volumului: „*Amvonul bisericii gr.-or. române*“, predică de *Ioan Nicorescu*, preot-profesor seminarial la institutul nostru pedagogic-teologic din Arad.

Darea de seamă e scrisă de învățatul profesor de predicare (omiletică) de la facultatea teologică din Cernăuț, *Dr. T. Tarnavski*, care judecând cu deamăruntul predică dluș I. Nicorescu, își încheie darea de seamă astfel: „Lucrarea (dluș Nicorescu) fără îndoială e bună și merită să ocupe un loc onorific (de cinste) în literatura predicii bisericești ort. române. Felicităm pe autor, la opul de față“.

Din partea noastră, ne bucurăm și ne simțim mândri pentru dl Nicorescu, care, este în mijlocul nostru și care din frumoasele sale predică a meritat lauda unui bărbat sus pus și de departe, și tot odată competent și chemat de a judeca lucrări de acest fel.

Apresiasi vrednică muncă a dluș *Nicorescu* și prețuind vrednicia lui pastorală, consistența noastră l-a distins — dupăcum este știut, — înălțându-l, pentru meritele sale câștigate până acum, la gradul întâiu de cvalificațiune preotească.

O distincție bine meritată este aceasta.

— „**Apostoli socialisti bătuti.**“ Cetim în „*Alkotmány*“: Săptămăna trecută au venit din Budapesta în comuna Mező-Kövesd două calle de barbier, cari numai decât au fost aplicați în atelierul barbierului Szentpéteri Lajos. Deja în zilele prime au început ei prin comună un fel de propagandă socialistă întinsă. Nainte cu o săptămăna însă s'au fost pus serios pe acțiune. Așa au început în localul reuniunii de

acolo să predice „sfânta evanghelie“ a socialismului jidovese, îndemnând pe toți la grupare solidară sub flamura roșie, pentru-că — zic ei, — dacă vor ajunge social democrații la putere, atunci nu se va mai plăti dare, ear proprietățile domnilor de pământ vor fi împărțite între săraci. Toți ascultau cu vedită îndestulare interesanta „expunere“ a „apostolilor“ trimiși în „misiune evanghelică“ de Izraelii, Iabobii, Davizii și alții. Păduchiosenbergi din capitală, pentru a câștiga „credincioși“ și afară de „Jerusalim“ adevăc Budapesta. Probabil că și reușiau întru cât-va, dacă nu-i pune naiba să atingă în „prelegerile“ lor și chestii de dogmatică (ei adevăc de tot teologicește voiau să porcedă), zicând între altele, că Christos și Sfânta Fecioară nu există bătându-și astfel joc de Sfânta Treime. Cuvintele astea auditorul n'a mai voit să le asculte, ci măhniți în suflet de atăta cutezanță de a atenta la sentimentul lor religios — creștin, mai ales cât-va dintre cei mai tineri, și-l luară none și ti-i învêtiră de câte-va-ori colea zdrăvăn, încât probabil li-se va fi dus pofta dacă nu pentru totdeauna, apoi sigur pe multă vreme de a mai agita prin Mező-Kövesd în modul acesta infam și blasfemător.

— **„Romanul căsătoriei“** de Leo Tolstoi, tradus în românește de d-na *Lucreția Russu Șirianu*, care a îmbogățit literatura română și cu alte multe traduceri de valoare, din diferiți autori mari, se poate procura la administrația „Tribunei“. Un volum costă 1 coroană, plus 16 fil. porto.

FĂ-ȚI TREI CRUCI...

— Dedicată alegătorilor din cercul Nădlac. —
Fă-ți trei cruci!... Zi: „Doamne ajută!“
Și pleacă voios la luptă,
C'atunci Dumnezeu Ți-ajută.

Fă-ți trei cruci, și scuipă'n sîn,
Cum făcea vechiul Român
Când da peptul cu păgân!

Frați Slovaci, Sêrbi și Români,
Acum Vi-e dreptu'n mîni:
Arătați-vê stăpâni!

Nu credeți în mameluci,
Și'n cei ce Vê-arăt nălucl...
N'ascultați de glasul lor:

Că e glas înșelător!

Az îți rîde, te „iubește“

Măne?... Te desprețuește.

Azi sunt prietini... ni-s chiar frați.

Măne?... Ei domni îngâmfăți:

Noi necazului lăsați!

Ei strâng grăunțul din țară;

Poporul tacă ori piară.

Ei fac legi pe placul lor:

Ce le pasă de popor?!

Noi putem muri de dor!

Acum ni-e dreptu'n mîni:

Haid, să ne arătăm stăpâni!

Cât de slab sumanul têu

Il porți vesel: că-I al têu,

Și te'nălzește mereu

Il ai azi, il ai și mâne,

Și te simți că-ți prinde bine

Când il ști tot p'angă tine.

Așa-I și cu neamul, zêu:

Părtinește-l că-I al têu,

Și la bine, și la rêu!

Strêinul de Ți intră 'n casă,

Cum te află — așa te lasă.

Dar al têu e mai cu milă,

Te ajută când Ți-e silă.

Vine azi și vine mâne,

Și te 'ntreabă și de pâne....

Dar strêinul, azi te 'ntreabă

Și te roagă să-I faci treabă:

Măne 'n samă nu te bagă! —

Părtinește deci p'al têu

Și la bine și la rêu!

Frați Slovaci, Sêrbi și Români,

Acum Vi-e dreptu'n mîni:

Arătați-Vê Stăpâni!

Plecați toți voioși la luptă:

Cu trei cruci și Doamne-ajută!

Nicu Stejărel.

„VICTORIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în ARAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Victoria“, prin aceasta se invită conform §-ului 17 din statute la a

XVI-a adunare generală ordinară

care se va ține în Arad, la 13 Martie 1904 st. nou la 10 ore înainte de amiază, în localitățile institutului (strada Archiducele Iosif Nr. 2.)

O B I E C T E L E :

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere.

159 1--

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiat în sensul §-ului 22 al statutelor, sunt rugați a și depune acțiunile, eventual dovezile de plenipotență la casa institutului, sau la institutele de credit și economii „Albina“, „Timișana“, „Bihoreana“, și „Oraviciana“ cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, în 1 Martie 1904.

Direcțiunea institutului.

ACTIVA.	(Coroane)	Contul Bilanțului.	(Coroane)	PASIVA.	
Casa în numerar		65.855.83		Capital social, 3000 acțiuni á Cor. 200	600.000.—
Bon în Giro-Conto și la alte bănci		15.088.92		Fond de rezervă	368.266.55
Cambii		5.038.789.46		Fond de pensuni	67.456.51
Imprumuturi ipotecare		833.028.—		Depuneri spre fructificare	4.580.861.83
Avansuri pe efecte		55.461.—		Depozite de casă	17.092.93
Efecte publice	108.900.—			Reescont	579.369.—
Acțiuni dela diverse bănci	40.360.—	149.260.—		Dividendă neridicată	1.088.—
Credite de cont-curent		33.669.17		Diverse conturi creditoare	9.377.10
Casa institutului și alte realități		204.482.39		Contribuție nesolvită după întresele depunerilor pe al II. semestru	9.874.05
Mobiliar	7.649.48			Interese transitoare anticipate	71.132.60
după amortisare	764.94	6.884.54		Profit transpus	6.848.63
Diverse conturi debitoare		2.626.30		Profi net	103.333.93
Interese transitoare restante		9.454.50			110.182.56
		<u>6.414.601.11</u>			<u>6.414.601.11</u>

DEBIT.	(Coroane)	Contul Profit și Perdere.	(Coroane)	CREDIT.	
Interese pentru depuneri spre fructificare		198.875.75		Interese:	
„ „ reescont		27.895.05		dela cambii	347.736.32
Contribuție directă	20.923.49			„ imprumuturi ipotecare	56.999.94
10% dare după întresele depunerilor	19.888.29	40.811.78		„ avansuri pe efecte	4.949.70
Spese:				„ cont curent	3.215.30
imprimare, registre, luminat, încălzit ș. a.		12.625.41		„ efectele proprii	2.563.80
Porto		6.241.59			415.465.06
Competință de timbru		474.56		Chirie și alte arânzi	9.127.36
Salare		36.370.65		Provisiuni și alte venituri	13.016.20
Bani de coartir		7.604.96		Profit transpus	6.848.63
Chirie		2.600.—			
Amortisare din mobilier		764.94			
Profit transpus	6.848.63				
Profit net	103.333.93	110.182.56			
		<u>444.457.25</u>			<u>444.457.25</u>

Arad, la 31 Decembrie 1903.

Oncu m. p.,
director executiv.

Raicu m. p.,
secretar.

Mihail Velicic m. p.,
președinte.

R. Ciorogariu m. p.,
v.-președinte.

V. Mangu m. p.

Dr. Nicolai Ciocan m. p.

Petru Trușia m. p.

Traian Văflau m. p.

Dr. Aurel Demian m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului

Arad, 2 Martie 1904.

George Peter m. p.,
președinte.

Gregor Popoviciu m. p.,
v.-președinte.

Paul Milovan m. p.

Nic. Marcu m. p.

Dr. Sever Ispravnic m. p.